

נייר עמדה: מתקפת NGO Monitor והמכון לאסטרטגיה ציונית על החברה האזרחית בישראל

הקן החדשה לישראל, נובמבר 2009

רקע והקשר

כנס זה הוא חלק ממערכה פוליטית, שתכליתה דיכוי והשתקה של קולות המבטאים עמדות שאינם מתיישבים עם השקפת העולם של יוזמיה. הוא מגיע בהמשך ישיר לסדרה של יוזמות חקיקה שנועדו לצמצם את חופש הביטוי וחופש ההתאגדות בישראל, ולמסע שיסוי מתלהם בו שותפים גם פקידים בכירים בשירות הציבורי. במתקפה חסרת רסן זו, על ארגוני חברה אזרחית הפועלים כחוק, טמונה סכנה ברורה ומיידית לדמוקרטיה הישראלית.

מבחן השקיפות

לכאורה, מטרת הדו"ח והכנס היא הגברת השקיפות. המארגנים טוענים כי חשיפה מלאה של מקורות המימון של ארגוני החברה האזרחית חיונית לטוהר המידות ולמנהל תקין. אנו, כמו כל יתר מושאי הדו"ח, שותפים מלאים לעמדה זו. אדרבא, המאבק לשקיפות ציבורית בישראל מהווה ערוץ פעילות מרכזי של רבים מן הארגונים שסומנו כמטרות על-ידי מובילי הקמפיין.

לכן, אנו מציעים סדר יום חלופי, שיהווה מצע לשיתוף פעולה קונסטרוקטיבי בין כל חלקי החברה האזרחית הישראלית. אנו מציעים אמנה, אותה יהיה אפשר לפתח לחקיקה, שתקבע סטנדרטים מחמירים של שקיפות לכל המלכ"רים והעמותות.

במקום בולט באתר האינטרנט של הארגון, יצוינו הפרטים הבאים

1. תקציב הארגון לשנת הכספים הקודמת והנוכחית
2. פירוט כל התרומות והמענקים שהתקבלו בשנתיים האחרונות מעל לסכום של 20,000 ₪. הפירוט יכלול את שם התורם /נותן המענק, את ארץ מוצאו וכתובתו ואת הפטורים ממס שהיו תקפים לגבי התרומה, בישראל ו/או בארץ המקור.
3. בעמוד הפנימי הראשון של כל פרסומי הארגון, יצוינו זהויות כל התורמים/נותני המענקים מעל לסכום של 100,000 ₪ בשנתיים האחרונות, יחד עם הפניה ברורה ובולטת לרשימה המלאה באתר האינטרנט המפורטות לעיל.

ידיים לא נקיות

נתאכזב, אבל לא נופתע, אם הצעתנו זו תיענה בשלילה. זאת, משום שלא מן הנמנע ששקיפות מימונית לרוחב כל החברה האזרחית תאיים על האינטרסים של יוזמי הקמפיין. זאת, משום שכך ייחשפו

1. היקף התקציבים האדיר המוזרם לעמותות ימין אידיאולוגי ולכאלה העוסקות בפעילות התנחלות. ההשוואה לתקציבים המזעריים של הארגונים המותקפים בדו"ח, תגחך את כותביו.
2. המימון הממשלתי הישיר והעקיף לעמותות העוסקות בפעילות בעלת אופי בלתי ממלכתי בעליל, דוגמת ישיבת עוד יוסף חי ביצהר, המו"ל של "ברוך הגבר" ולאחרונה, 'המדריך להריגת גויים' (ראה נספח א).
3. הקשר בין אינטרסים כלכליים, מקומיים וזרים, לבין עמותות המתיימרות לייצג את טובת הציבור.
4. הקשר בין ארגוני ימין לבין ארגונים של נוצרים אמריקאים קיצונים, חלקם בעלי עבר עשיר בהתבטאויות אנטישמיות.
5. העובדה שהממשל האמריקאי מממן, באמצעות הפטור ממס הכנסה, המוכר משפטית ומנהלית כסובסידיה ממשלתית לכל דבר, פעילות התנחלותית, לעיתים בניגוד למדיניות המוצהרת של הממשלה.

דווקא הארגונים אותם תוקף הדו"ח, ובמיוחד ארגוני זכויות האדם, מקפידים זה מכבר על סטנדרטים גבוהים ביותר בתחום זה, הן בפרסומיהם והן באתרי האינטרנט שלהם. לעומתם, לדוגמה, עמותת אלע"ד, העוסקת בהתנחלות במזרח ירושלים, התעמתה עם רשם העמותות בעניין סירוב לחשוף תורמים, עד כדי כך שהרשם איים לפרקה (ראה נספח ב.).

נציין גם שלמרבח האירוניה, הארגונים החתומים על הדו"ח האחרון אינם מצטיינים בשקיפות כספית. אתר האינטרנט של NGO Monitor, בנוסף על אזכור ה"מממן-מקיס", מצוין רק שם של עמותה אמריקאית קטנה ועלומה כמממן שוטף, ללא הפניה לפרטים נוספים. "המכון לאסטרטגיה ציונית" אינו מצוין את זהות מממניו כלל.

נזק אזרחי ומדיני

לאחר שהוסרה אצטלת השקיפות, אפשר לבחון את הנזקים החמורים שמהלך הדיכוי של ארגוני זכויות האדם הישראלים מסב למדינת ישראל.

1. הבחירה לעצב כיוון התקפה הממוקד במימון אזרחי שמקורו בבעלות ברית אירופיות הוא ציני, חסר אחריות וקצר רואי. בתי חולים, אוניברסיטאות ומכוני מחקר מדעי הם המוטבים של החלק הארי של סיוע זה. במיוחד לאחר מבצע עופרת יצוקה, דעת הקהל במדינות אלה אינה נוטה לאהוד את קשרי הממשלות עם מדינת ישראל. אם יצלח המהלך, הוא עלול להגביר את הקריאות לחרם סיוע מוחלט.
2. יוזמי מסע הדיכוי בוודאי מכירים בתועלת ההסברתית של הצגת מדינת ישראל כדמוקרטיה מערבית פלורליסטית בה יש חופש פעולה מלא לחברה האזרחית במסגרת החוק. זאת, גם אם אינם, לצערנו, מייחסים לכך חשיבות מהותית. ברם, קיומם של מנגנוני ביקורת אזרחית מבית הוא אחד המחסומים האחרונים לחשיפה מוחלטת של מדינת ישראל לערכאות בינלאומיות.

[את דוחותיה הכספיים של הקן החדשה לישראל ניתן לראות כאן: www.nif.org.il/about]

נספח א: דוגמות למימון ממשלתי לישיבת עוד יוסף חי

מתוך אתר רשם העמותות (13 באוקטובר, 2009)

580053247	מספר עמותה
בית המדרש עוד יוסף חי שכם	שם עמותה בעברית
	שם עמותה באנגלית
24/05/1983	תאריך רישום העמותה
עמותה מאושרת	מלל סטטוס עמותה
44831, יצהר, דיני לב השומרון,	כתובת
ניהול תקין	סטטוס ניהול תקין לשנת 2009
09/12/2008	תאריך סטטוס ניהול תקין לשנת 2009

מתוך אתר משרד החינוך (13 באוקטובר, 2009)

תמיכות בשנת 2006: "ניתנו בידי אגף בכיר מוסדות תורניים" קישור

מספר מוטב	שם מוטב	סכום בש"ח
580053247	בית המדרש עוד יוסף חי שכם	484,580

תמיכות בשנת 2007: "תמיכות שנתנו ע"י אגף בכיר מוסדות תורניים בשנה החולפת (2007)" קישור

מספר מוטב	שם מוטב	סכום בש"ח
580053247	בית המדרש עוד יוסף חי שכם	570,870

מתוך אתר משרד המשפטים (13 באוקטובר, 2009)

משרד הרווחה: הקצבות בשנת 2008 קישור

רץ	משרד	קוד מוסד	שם המוסד	סכום מוקצב	מטרות ההקצבה
58420	רווחה	580053247	בית המדרש עוד יוסף חי שכם	75,000	השתתפות בהנחה בשכר לימוד לנערים במצוקה.

משרד הרווחה: הקצבות בשנת 2009 קישור

מס' בקשה	משרד	מס' מוסד	שם המוסד	סכום מוקצב	מטרות ההקצבה
60713	רווחה	580053247	בית המדרש עוד יוסף חי שכם	27,000	השתתפות בקורס מחשבים ל- 35 נערים בגילאי 14-18 השוהים בפנימייה. עפ"י רשימה שמית שתוגש למשרד.

מתוך אתר משרד הרווחה (13 באוקטובר, 2009)

תמיכות 2007-2009: "מוסדות ציבור מקבלי תמיכות בידי משרד הרווחה והשירותים החברתיים לפי חוק יסודות התקציב התשמ"ה, 1985"
קישור

מס' עמותה	שם האגף והעמותה	סכום בש"ח
מחצית שניה של שנת 2007		
580053247	בית מדרש עוד יוסף חי	38,910
מחצית שניה של שנת 2008		
580053247	בית מדרש עוד יוסף חי	21,244
מחצית ראשונה של שנת 2009		
580053247	בית מדרש עוד יוסף חי	6,715

חמאס לא לבד

• מי מימן ביותר ממיליון שקלים ישיבה בהתנחלות יצהר, שרבה קובע שמותר להרוג תינוקות של גויים? משרד החינוך כמובן • ואיך מתעלמת הממשלה מהצעות המומחים למים כיצד לחסוך בקלות מאות מיליוני מטרים מעוקבים בשנה

של ראש הישיבה, הוא מזמן לפנות לחבריו כדי שרדי החינוך והרווחה.

דוברי היפן, בהם נבחרו ציבור, הודרו לצ"ח את יעקב טייטל למועצון "העשבים השחורים" לצדו של יגאל עמיר, ערן נתן ודה, אלירן גולן, אשר יזנג, דני סימון ועוד כמה וכמה רוצחים "פוליטיים/אדיאולוגיים", נכון, הם מודים, יש בקרבנו כמה רבנים שהוריים שמסיתים לאלימות. ממש קומץ, תינוק יספרם. המהדרין מוכיח דים שבנגוד לממשלת החמאס, הממשלה שלנו לא מממנת את שכרם של כוהני דת שמכיפים לרצח תינוקות.

נכון ועוד איך לא, למשל, משרדי ממשלה מעבידים דרך קבע תמיכות והקצנות לישיבה שרבה קבע כי מותר להרוג תינוקות של גויים, "כאחד שנוכחתיים עוורת לרצויה", יש סברא לפגוע בטף אם ברור שהם יגרלו להיזק לנו... מותר לפגוע בילדי של מנהיג כדי למנוע ממנו לנהיג ברשעות... מצאני בהלכה שגם תינוקות של גויים שאינם עובדים על שבע מצוות יש שיקול להרוגם בגלל הסכנה העתידית שתיגי דם אם הם מוחיכים לגדול להיות רשעים כמו היריחים".

ליאור יכנה, הממונה על המחקר באר"ג וכיות הארם "יש רי"ן בדק ומצא, שבשנים 2006-2007 העביר האגף למוסדות חינוכים במי שרד החינוך יותר ממיליון שקלים לישיבת "עוד יוסף חי שכ"ם", שבהתנחלות יצהר, משרד הרווחה הקצה לישיבה מאו 2007 יותר מ-150 אלף שק"ל לים - מלגות לתלמידים במצופה שלומדים כי שיבה, ומה הם יכולים ללמד בעויות כספו של הציבור, מראש הישיבה, הריב יצחק שפיראז לפי קטעים נבחרים שפירסמי בשבוע שעבר בכלי התקשורת, הנערים יכולים להבין שטיטל לא רק חי מפשע, אלא צריך גמור: המנהיג הדונוני שלהם קובע בספר "תורת המלך" כי "לא צריך החלטה של אומה כדי להתיר את דם מלכות רשעה, גם יודים מתוך המלכות הנפגעת יכרי לים לפגוע בהם".

בעלון שמופץ בהתנחלויות נאמר, כי "מיותר לציין שבשום מקום בספר לא נכתב שהרבידים מכוונים רק לגויים והקדמונים". לא ריק שהמצ"ח ות ביצירה הספרותית והתורנית אינן מסתפקות בגויים כריים; אפשר למצוא בהן גם היתר לפגוע בפרופסורים שמאלנים; כל אורח כמלכות שג"גדנו שמעודד את הלוחמים או מביע קורת רוח ממעשיהם נחשב רודף והריגתו מותרת", קובע הריב ומוסיף, "וכן נחשב כרודף מי שמחליש בדיבור וכרומה את המלכות שלנו".

לא מימן הודיע אביגדור ליברמן שייריש משרינות האיחוד הארצי להפסיק את תמיכתן בארגון "שונרים שתיקה", בגלל שלא דווח נחת מפרוטמניהם. שר החיץ כסתייג בירואי מהפ"סום

נספח ב: עימות בין עמותת אלעד לרשם העמותות בעניין זהות תורמים

עדכון אחרון - 07 48 20/11/07

התמ"ת שוקל לפרק העמותה ל"יהוד" ירושלים

מאת **פיחון רפפורט**

הסיבה: עמותת אלעד מסרבת לדווח מי הם חמשת הגופים שתרמו לה שבעה מיליון דולרים

תגיות: אלעד, לב לב יב, עיר דוד, סילואן

עווד ראב"י, שבינו נתפס ע"י מתנחלים בכפר סילואן במזרח ירושלים, באפריל 2005
 ליאור מרחי / באבא

רשם העמותות שוקל לדרוש את פיחון עמותת "אלעד" עמותה הפועלת ל"יהוד" מזרח ירושלים, משום שהיא מסרבת לדווח מי עומד מאחורי תרומות בסך יותר משבעה מיליון דולרים שקיבלה ב-2005 לטעות העמותה, כל הידוע לה על הגופים שתרמו הוא כתבתם אין היא חייבת למסור כל מידע נוסף על התורמים לה.

עמותת אלעד (אל עיר דוד) פועלת כ-20 שנה במזרח ים. היא רכשה וקיבלה נכסים רבים של פלשתינאים באזור כפר סילואן, והיא מנהלת מטעם המדינה את הגן הלאומי בעיר דוד. בשנים האחרונות השקיעה העמותה מיליונים רבים במימון החפירות שמבצעת רשות העתיקות במקום פלשתינאים בסילואן טוענים כי העמותה "השתלטה" על חלקים ניכרים בכפר.

מחזור ההכנסות של העמותה ב-2005 - השנה האחרונה שעליה הגיש דו"ח לרשם העמותות - עמד על 41 מיליון שקל. מתוכם 38 מיליון שקל מתרומות. העמותה הגישה במועד לרשם העמותות את רשימת התורמים שתרמו לה יותר מ-20,000 שקל, בהתאם לחוק ששונה כדי להגביר את השקיפות בתרומות לעמותות.

אולם לפי הרשימה, רוב התרומות הגיעו מחמישה תורמים שזהותם אינה בהירה, כך קיבלה אלעד תרומה של 2 מיליון דולר מ"Farleigh International IT" וסכום זהה מ"Ovington World Wide Limited". מ"Leiston Holdings" קיבלה אלעד 1.5 מיליון דולר, מ"Dwide Limited" מיליון דולר, ומ"Jacobson" קיבלה 250 אלף דולר בסך הכל, מדובר בתרומות בסך 7.1 מיליון דולר, כלומר, יותר מ-75% מכלל ההכנסות של אלעד הגיעו ממקורות לא מוכרים.

Farleigh international. המצוינת ברשימה של אלעד כמי שתרמה לה 2 מיליון דולר, הוא שמה הקודם של חברת Farleigh Consultants, חברת חקירות בריטית מנהל החברה דיוויד בוון מסר ל"הארץ" כי עמותת אלעד אינה מוכרת לו וכי החברה שלו לא תרמה לעמותה דבר, לא בגלגולה הקודם ולא בגלגולה הנוכחי. "מחזור העסקים של החברה שלנו הוא כחצי מיליון ליש"ט לשנה, ולפיכך אינו במצב לתחם סכומים גדולים לאיש". כתב בוון ל"הארץ". הניסיונות לאתר את ארבעת התורמים האחרים לאלעד לא צלחו.

לבייב ואברמוביץ' היו אורחי כבוד

לטענת גורמים ממשלתיים, אנשי עסקים ממוצא חסי הם בין התורמים המרכזיים לאלעד. יצוין כי באירוע שערכה אלעד לרגל חנוכת מרכז המבקרים החדש בעיר דוד לפני כשנתיים, חלק מאורחי הכבוד היו איש העסקים לב לבייב וחמן אברמוביץ', הבעלים של קבוצת צ'לסי. נציגיהם של השניים סירבו לומר אם הם תורמים לעמותה.

על אף שהוגשו כמה פניות לעמותה בדרישה למסור את זהות תורמיה אלעד הוסיפה לסרב ואף לא הגישה בקשה לשמור על חיסיונם, כמותר בחוק לפיכך, לפני כשבועיים הודיע רשם העמותות כי סירובה "עשוי להעלות חשש כי העמותה אינה מתנהלת בהתאם לחוק העמותות ועקרונות מינהל תקין ולשמש יסוד להפעלת שיקול דעת של הרשם לשלול מהעמותה אישור ניהול תקין או אף לדרוש את פירוקה". צעד כזה ימנע מאלעד לקבל הקצבות מהאוצר ויקשה עליה לחתום חוזים עם המדינה.

בתגובה ל"הארץ" מסרה עמותת אלעד כי לפי הוראות החוק העמותה נדרשת רק לתאר את שם התורם ואת מועד קבלת התרומה, ולכן העמותה פעלה ופועלת כדין הדרשות שהפנה אליה רשם העמותות, בעקבות פניית "הארץ" לרשם, הן דרישות פסולות שנעשו בחוסר סמכות" נכתב בתגובה אלעד. נכתב, אינה יודעת פרטים נוספים על הגופים שתרמו לה 7 מיליון דולר "זולת כתובת התורמים". העמותה טוענת כי הפניה של "הארץ" לרשם העמותות היא "חלק ממסע הכפשה הבוחר לעשות ברשם העמותות כלי שרת בניסיון לנגח באמצעותו את העמותה"

רשם העמותות: הסברי אלע"ד על התרומות הלא מזוהות -

תמוהים

מאת מירון רפפורט

ההסברים של עמותת אלע"ד בנוגע לזהות הגופים שתורמו לה יותר משבעה מיליון דולר הם "תמוהים ביותר" - כך טוען רשם העמותות במכתב ששלח לעמותת אלע"ד לפני כשבועיים. אם העמותה לא תמסור את הסבריה עד אמצע דצמבר, ישקול רשם העמותות סנקציות נגדה, כולל מינוי חוקר לפעילות העמותה. בסמכותו של חוקר המליץ להסיר את ההכרה בעמותה או אף לדרוש את פירוקה.

עמותת אלע"ד היא עמותת ימין העוסקת ב"יהוד" מזרח-ים ומפעילה מטעם המדינה את הגן הלאומי בעיר דוד. רשם העמותות ביקש מהעמותה הסברים לגבי זהותם של העומדים מאחורי חמש תרומות מ-2005, שנרשמו על שמן של חברות שאינן מוכרות לו. סך חמש התרומות האלה עומד על יותר משבעה מיליון דולר - יותר מ-75% מהתקציב הכולל של אלע"ד. אלע"ד טענה כי אין לרשם זכות לבקש את המידע הזה, ובכל מקרה המידע שיש לה הוא כתבתם של התורמים.

במכתבו לעמותה כתב ר"ח אלי גוף ממחלקת החקירות ברשם העמותות, כי "לא יעלה על הדעת" שעמותה בסדר גודל של אלע"ד לא תעשה ביהור כדי לדעת מי תורם את הכסף לפעילותה.

עו"ד דני זיידמן מעמותת "עיר עמים", העוקב אחרי פעולות עמותת הימין בירושלים כבר שנים רבות, אומר כי כבר נטען בעבר שעמותות הימין בירושלים פועלות "מעל ומחוץ לחוק". לדבריו, "עכשיו עולה החשד שהן מקבלות מימון ממקורות אפלים, והדבר משווע לחקירה".

מעמותת אלע"ד נמסר כי היא סבורה שמסרה לרשם העמותות "את מלוא הפרטים כפי שהוראות הדין מחייבות".